

Kutatási adatkezelést támogató szolgáltatás a Szegedi Tudományegyetemen

Zeller Rozália
SZTE Klebelsberg Könyvtár
rozalia.zeller@ek.szte.hu
ORCID: [0000-0003-2501-8760](https://orcid.org/0000-0003-2501-8760)

Hoczopán Szabolcs
SZTE Klebelsberg Könyvtár
szabolcs.hoczopan@ek.szte.hu
ORCID: [0000-0002-7892-9974](https://orcid.org/0000-0002-7892-9974)

Nagy Gyula
SZTE Klebelsberg Könyvtár
gyula.nagy@ek.szte.hu
ORCID: [0000-0002-8391-2851](https://orcid.org/0000-0002-8391-2851)

Following the national and international trends in mid-2020 the Klebelsberg Kuno Library of the University of Szeged has also started to deal with the issue of research data management. After thorough self-training the library staff studied the Hungarian and international best practices of managing research data. We tried to assess the needs of the institutional research data management habits and the opinion of the researchers of SZTE with a comprehensive questionnaire. We compiled a comprehensive questionnaire to assess the needs of our researchers, learn what they're thinking about RDM and what kind of practices regarding RDM already exist in the research community.

By evaluating the questionnaire we have determined the areas in which the library could provide professional assistance where there was a real need among researchers. Keeping in mind the needs of the research community of University of Szeged we have decided to develop the following services: copyright consulting, RDM trainings for PhD students, theoretical and methodological assistance for RDM, write institutional FAIR data management recommendations. The last four services have been successfully implemented. We also wrote a feasibility study to assess the possibilities of developing our own institutional data repository.

Keywords: research data management, data management plan, FAIR, data repository

1. Bevezető

A kutatási adatok kezelésének (Research Data Management, a továbbiakban RDM) egyre fontosabb szerep jut az Open Access mozgalom Open Science modellé való átalakulásában. Az akadémiai szféra szereplői felismerték, hogy napjainkban már nem csupán az egy-egy folyóiratcikkekben testet öltő tanulmány jelentheti a kutatások végtermékét, hanem az odavezető út során keletkező anyagok szisztematikus

dokumentálása, tárolása, megosztása, esetleges újr felhasználása legalább annyira fontos lehet az Open Science megközelítés szerint. Mindez azonban – mind egyéni, mind intézményi szinten – tudatosan végiggondolt kutatási adatmenedzsment tevékenység, avagy erre vonatkozó stratégia nélkül teljesen reménytelen vállalkozás. Egyre több európai (H2020, ERC) és hazai (NKFIH, OTKA) pályázati rendszerben követelmény a kutatási projektek során történő kutatási adatkezelés formális leírása.

2. RDM az SZTE Klebelsberg Könyvtárban

Egy EFOP 3.6.1. projektünk keretében az SZTE Klebelsberg Könyvtár munkatársaiként a bevezetőben vázolt problémakörre való hatékony válaszok kidolgozását tűztük ki célul a Szegedi Tudományegyetem (SZTE) polgárai számára, amely konkrét kutatási adatmenedzsment támogató szolgáltatások formájában öltött testet.

A kutatási adatok kezelésével kapcsolatos hasznos és naprakész tudnivalókat a Szerzői Eszköztár weboldalon, a kapcsolódó közösségi média platformjainkon, a könyvtár munkatársai által működtetett szakreferenci hálózaton és a további bejáratott kommunikációs csatornáinkon (kari hírlevelek, egyetemi honlap) keresztül kívántuk eljuttatni az SZTE kutatói közösséghez.

Első lépésben kijelölt munkatársaink online képzések, illetve a téma nemzetközi és hazai szakértőinek segítségével sajátították el a kutatási adatok kezelése kapcsán felmerülő legfrissebb nemzetközi trendeket, tudnivalókat. Kapcsolódtunk a HRDA¹ (Hungarian Research Data Alliance), a HUNOR (HUNGarian Open Repositories) és az NKFI Hivatal szakmai támogatásával tartott meetup sorozathoz.

Második lépésben, egy RDM témára vonatkozó kérdőíves kutatás keretében felmértük az egyetem kutatóinak körében tapasztalható elvárásokat, igényeket. Ezen felmérés eredményeire támaszkodva egészítettük ki az SZTE Klebelsberg Könyvtár eddigi szerzőtámogató szolgáltatásait: a Szegedi Tudományegyetem igényeihez adaptálva megterveztünk, majd elindítottunk egy, a kutatási adatok kezelésére vonatkozó szakértői tanácsadást.

Ennek keretében támogatjuk az SZTE szerzőit az egyre több pályázati kiírásban elvárt kutatási adatkezelési tervek (Data Management Plan) szakszerű elkészítésében. Segítséget adunk az egyetem szerteágazó kutatási portfóliójában keletkező, rengeteg különféle típusú kutatási adat hosszú távú, biztonságos megőrzése tekintetében, továbbá a kutatási adatok publikálására és repozitálására vonatkozó kérdések megválaszolásában.

A projekt keretében megvizsgáltuk egy SZTE-s intézményi adatrepozitórium felállításának lehetőségét, megvalósíthatósági tanulmányban jártuk körül ennek előnyeit-hátrányait, a megvalósítás kapcsán felmerülő nehézségeket, szóba jöhető megoldásokat. Egy ilyen adatrepozitórium esetleges létrehozása jól illeszkedhet az SZTE Klebelsberg Könyvtár tíz éve épülő Contenta repozitórium-rendszerébe, azonban a koncepció összetettsége és a felhasználói igények pontos felmérése miatt a konkrét kivitelezést mindenképpen alapos tervezésnek kell megelőznie.

¹ Hungarian Research Data Alliance. Hozzáférés: 2021.05.30. <https://hrda.hu/about>

3. Önképzés a kutatási adatkezelésben

A kutatási adatok kezelésével való ismerkedésünk alapos önképzéssel kezdődött. Egyfelől igyekeztünk feltérképezni a hazai és nemzetközi helyzetet ezen a téren: mely szervezetek és milyen minőségben tevékenykednek RDM vonalon, mik a kutatási adatok kezelésére kialakult jó gyakorlatok, milyen elvárásokat és igényeket fogalmaztak meg a tudományos élet szereplői a kutatási adatok kezelésével kapcsolatban. Ezzel párhuzamosan az elmúlt egy-másfél évben kollégáink részt vettek minden olyan hazai szervezésű workshopon és webináron, amely az RDM-hez és annak bármely részterületéhez kapcsolódott (pl.: HRDA meetup sorozat, NWS stb.). Mindemellett szükségesnek láttuk kibővíteni, illetve elmélyíteni tudásunkat nemzetközi kontextusban is, ezért a szakirodalomban való elmélyedésen túl elvégeztünk egy RDM témájú kurzust is.

A Research Data Management Librarian Academy (RDMLA)² egy, a Canvas platformon ingyenesen elérhető MOOC kurzus, amely átfogóan és könyvtáros-centrikusan mutatja be az RDM egyes részterületeit. A kurzus oktatóinak többsége neves amerikai egyetemi és kutatóintézeti könyvtárak kutatási adatkezeléssel foglalkozó szakértő munkatársa, illetve intézményvezetője. A képzés jelenleg 11 modulból áll, és mindegyik modul az RDM más-más részterületét mutatja be, többek között: a kutatási adatkezelés alapjai, kutatási ökoszisztémák, könyvtári RDM szolgáltatások kialakítása, projektmenedzsment, adatvizualizációs és analitikus eszközök, online RDM platformok, RDM képzések szervezése, kutatási adatokra vonatkozó licenzek és copyright, adatok archiválása és gondozása. A modulok videóleckékből, ajánlott olvasmányokból, opcionális gyakorlati feladatokból és önellenőrző tesztekkel állnak. Az összes modul teljesítése után vizsgadíj ellenében záróvizsga tehető, amely az amerikai felsőoktatási rendszerben kreditet jelent - ezzel a lehetőséggel azonban mi már nem élünk.

4. Igényfelmérés az SZTE kutatóinak körében

4.1. A kérdőív elkészítése

2020 év végén egy átfogó kérdőívet állítottunk össze, hogy az SZTE kutatóinak körében felmérjük, milyen elvárásaik és igényeik vannak a kutatási adatkezelés terén, illetve mi a véleményük az RDM egyes aspektusairól. A kérdőív elkészítéséhez több magyar és nemzetközi hasonló témájú felmérés kérdéseit, illetve eredményeit vettük alapul, és igazítottuk a saját, SZTE-s adottságainkhoz. A kérdőív kitöltésére nagyjából egy hónap állt a kutatók rendelkezésére, ez idő alatt többször is promotáltuk a felmérést a különböző kommunikációs csatornáinkon. Végül összesen 116 kutató töltötte ki a kérdőívet - ez a részvételi arány megfelelt az előzetes elvárásunknak, még valamennyire meg is haladta azt.

A kérdőívünk 5 fő kérdéscsoportból állt, ezek: 1) Személyes adatok; 2) Formátumok, adattípusok, etikai és jogi kérdések; 3) Adattárolás, archiválás és adatvesztés; 4) Az adatok hozzáférhetősége, megosztása és újrahasznosítása; 5) Adatkezeléssel

² Research Data Management Librarian Academy (RDMLA). Hozzáférés: 2021.05.30.
<https://learn.canvas.net/courses/2719>

kapcsolatos igények. Terjedelmi okokból itt csak az egyes csoportok legfontosabb kérdéseire adott válaszok kiértékelését tudjuk bemutatni, a teljes kérdőív kiértékelését önálló tanulmányban³ tettük közzé. Emellett fontosnak gondoltuk, hogy jó példával járjunk elöl, ezzel is növelve mondanivalónk hitelességét, ezért a tanulmány alapjául szolgáló felmérés kutatási adatait szabadon hozzáférhető módon magunk is elhelyeztük egy adatrepozitóriumban⁴.

4.2. A kérdőív kiértékelése

A kitöltők legnagyobb része dolgozói státusza alapján docens (31%) és adjunktus (25%) volt. Ez okozott némi meglepetést, mert a PhD hallgatók nagyobb arányára számítottunk, ők viszont csak a kitöltők 12 százalékát jelentették. A másik meglepő eredményt a kitöltők tudományterületi megoszlásánál tapasztaltuk: a válaszadók fele a bölcsészettudományok területein tevékenykedik, ami tipikusan nem az első terület, ami a kutatási adatkezelés kapcsán bárkinek eszébe jut. Második és harmadik helyen a természettudományok és társadalomtudományok művelői képviseltették magukat, utánuk pedig az egészségtudományok, mindössze 8%-kal.

A tudományterületi megoszlás eredményeit tekintve nem meglepő, hogy a kitöltők leggyakrabban használt adattípusa szöveges (88%), illetve táblázatos (44%) formátumokból áll össze. A jövőre nézve biztatónak tekinthetjük, hogy a kitöltők igen nagy arányban (80%) saját magukat tartják felelősnek a kutatási adatok kezeléséért - bár ez is szorosan összefügg azzal, hogy a bölcsészettudományok területén leggyakrabban egyedül, vagy kevés társszerzővel publikálnak a kutatók. Jelentős mértékben tartják felelősnek a kitöltők az adott kutatás vezetőjét, illetve az egyetemet/intézetet a kutatási adatokért.

A leginkább használt adattárolási eszközök a várható módon oszlottak meg: a legtöbben (83%) saját számítógépen tárolják az adataikat; de a kitöltők csaknem fele jelölte meg a külső merevlemezt, az általános felhőalapú szolgáltatásokat (pl. Google Drive, One Cloud, stb.), illetve a pendrive-ot is. A speciálisan kutatási adatok tárolására szolgáló felhőalapú szolgáltatásokat csupán a kitöltők 4%-a használja, amely arány véleményünk szerint a közeljövőben várhatóan emelkedni fog. A kitöltők több mint fele rendszeresen készít biztonsági mentést a kutatása során (bár gyaníthatóan ennek egy része nem tudatos, hanem a különböző szövegszerkesztők automatikus mentési beállításából adódik). A kitöltők egyharmada ugyan csak néha, de készít biztonsági mentést; 3%-uk csak a kutatás lezárásakor, 6% pedig sosem. A válaszadók több, mint egyharmadánál fordult már elő adatvesztés a kutatás során, legtöbbször figyelmetlenség vagy hardverhiba miatt.

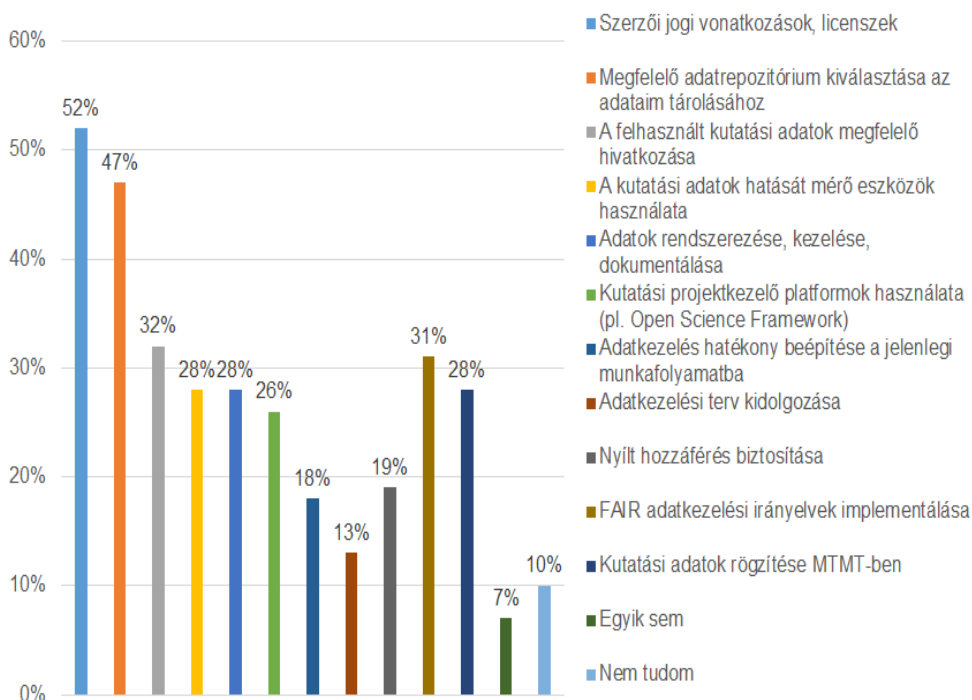
A kutatási adatok nyíltan elérhetővé tételére való hajlandóság teljesen szimmetrikus képet mutat: a kitöltők egynegyede mindig, fele néha, egynegyede pedig soha nem

3 Zeller Rozália, Hoczopán Szabolcs, Nagy Gyula. Kutatási adatkezelést támogató szolgáltatások előkészítése a Szegedi Tudományegyetemen. Tudományos és Műszaki Tájékoztatás, 68. 9. sz. (2021), 576-585.

4 Zeller Rozália, Hoczopán Szabolcs, Nagy Gyula. (2021). Kutatási adatkezelést támogató szolgáltatások előkészítése a Szegedi Tudományegyetemen kérdőív és válaszok [Data set]. Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.5166625>

teszi nyíltan elérhetővé a kutatási adatait. A legtöbben (38%) a kutatói társadalom egésze számára teszik nyíltan elérhetővé az adatokat, de sokan jelölték meg a bárki, aki kérvényezi és a mindenki számára (20%) válaszlehetőséget is. Legkevésbé (3%) a saját intézményben dolgozó többi kutató számára tennék elérhetővé az adataikat, ami magyarázható talán az informális adatmegosztási módokkal, vagy a közeli konkurencia jelenlétével. A válaszokból kiderül, hogy a kitöltők a kutatási adatok megosztásának hagyományos formáit preferálják, vagyis a folyóiratcikkben való publikálást (88%); az intézményi (43%) vagy szakterületi (34%) adatrepozitóriumban való elhelyezést.

A kutatási adatkezelés mely területén/területein lenne szüksége segítségre?

1. ábra A kérdőív „Adatkezeléssel kapcsolatos igények” kérdéscsoportjának 5.1. kérdésére adott válaszok százalékos megoszlása

Könyvtáros szempontból az utolsó kérdéscsoport volt számunkra a legérdekesebb, mert itt mértük fel a kutatóink adatkezeléssel kapcsolatos konkrét igényeit, és a könyvtár irányában támasztott elvárásaikat. A fenti grafikonon jól látszik, hogy a válaszadók jelentős része szinte minden felkínált lehetőséget megjelölt. Örömmel láttuk azt is, hogy a kitöltők magas hányada fordulna tanácsért közvetlen kollégái (30%) mellett a könyvtárhoz (30%). Ezekkel szemben azonban ellentmondásos, hogy a válaszadók 15,5%-a egyáltalán nem venne részt kutatási adatkezeléssel kapcsolatos tréningben, amely ellentmondás áthidalása érdekes kihívást jelenthet a könyvtárosok számára.

5. Tájékoztató honlap létrehozása

Természetes volt, hogy az RDM-hez kapcsolódó tájékoztató anyagaink és szolgáltatásaink a Szerzői Eszköztár weblapunkon kapjanak helyet, hiszen jól illeszkednek az SZTE-s szerzőknek kínált szolgáltatásaink portfóliójába. A tartalom kialakításakor figyelembe

vettük, hogy a hazai nagy egyetemi könyvtárak milyen példákkal járnak előttünk, illetve az RDMLA kurzus során látóterünkbe került neves külföldi (amerikai és angol) egyetemi könyvtárak régóta szolgáltatott RDM anyagaiból is merítettünk ötletet.

A Szerzői Eszköztár Kutatási adatkezelés menüpontja két, jól elkülöníthető részre osztható: alapvető elméleti tájékoztató anyagok az RDM fő részterületeiről, illetve az ezekhez kapcsolódó szolgáltatásaink leírása. Az RDM kalauz a kutatási adatok életciklusát különbözőképpen leíró modelleket mutatja be, illetve a kutatási adatok kezeléséhez - úgymint fájlok elnevezése, mappastruktúra kialakítása, verziókezelés, biztonsági mentés, stb. - kínál praktikus tanácsokat a szerzőknek. A kutatási adatokra vonatkozó FAIR irányelvekről is készítettünk egy tömör összefoglalót, hasznos linkekkel kiegészítve.

6. Új szolgáltatások

A tájékoztató honlapok elkészítésével egy időben mérlegelnünk kellett, melyek azok a területek, ahol az igényfelmérő kérdőív szerint az egyetem kutatói számítanának a könyvtár segítségére, ugyanakkor rendelkezésünkre is állnak a megfelelő eszközök, valamint szaktudás.

A következő témákban indult el szolgáltatásunk az egyetem kutatói számára az SZTE Klebelsberg Könyvtár által, az MTMT és a publikációs támogató szolgáltatások miatt már jól ismert Szerzői Eszköztár⁵ felületünkön:

- Kutatási adatmenedzsment tanácsadás
- Kutatási adatkezelési terv konzultáció
- Adatrepozitórium ajánló
- Eszköztár Chat

6.1. Kutatási adatmenedzsment tanácsadás

Mivel a tudatos kutatási adatmenedzsment még viszonylag friss téma a magyarországi kutatói körökben, a szolgáltatás keretében általános kutatási adatkezelési témákban kívánunk segítséget nyújtani az egyetem kutatóinak. A szolgáltatást konzultációs jelleggel terveztük, hiszen nem minden esetben adhatóak egyszerű válaszok, a kutatónak és a könyvtárosnak mindenképpen közösen érdemes keresnie a megoldást. A kutató ismeri saját diszciplínájának specifikus adattípusait, munkafolyamatait és mérőműszereit. A könyvtáros pedig a konzultáció során a fenti információk birtokában segítséget tud nyújtani a kutatónak a kutatási adatok rendszerezésében, optimalizálásában, a metaadatok és kutatási dokumentáció létrehozásában, a kutatási adatok FAIR alapelveknek való megfeleltetésében, az ajánlások és jó gyakorlatok megtalálásában, valamint a biztonságos adattárolási módok kialakításában.

⁵ Szerzői Eszköztár. Hozzáférés: 2021.05.30. <http://szerzoknek.ek.szte.hu>

6.2. Adatkezelési terv konzultáció

A szolgáltatás keretében a pályázatokhoz kötelezően benyújtandó adatkezelési tervek kitöltésében kívánunk segítséget nyújtani a kutatóinknak. Kezdetből fogva lendületet adott a szolgáltatásnak, hogy meghirdetése környékén volt esedékes az OTKA és az Élvtal pályázatok benyújtása, melyeknek 2021-től már kötelező eleme lett az adatkezelési terv készítése. Csatlakoztunk az NKFIH-EKK-HUNOR tíz alkalmas meetup sorozatához⁶, mely során az adatkezelési terv kitöltéséhez szükséges elméleti és gyakorlati tudást próbáltuk átadni a pályázat kitöltőinek. A meetup sorozat jó alkalom volt számunkra, hogy sokféle tudományterület, változatos adatkezelési problémáival találkozassunk, és így saját ismereteinket is bővíthessük.

Ezt követően hamar felmértük, hogy a tíz alkalmas sorozatról nagyon sok kutató lemaradt a létszámkorlát miatt, így átvéve a debreceni kollégák kidolgozott előadásmenetét, az OTKA pályázatok beadási határideje előtt immár saját szervezésben indítottunk két létszámkorlát nélküli online találkozót kifejezetten a Szegedi Tudományegyetem számára. Amellett, hogy ilyen módon sikerült konzultációs lehetőséget biztosítani minden érdeklődőnek, jó alkalom volt, hogy a könyvtár új szolgáltatását éles körülmények között is bemutassuk az egyetemnek.

A saját szervezésű meetupokat követően – bár többnyire nem a meghirdetett szolgáltatási email címen – de folyamatosan érkeztek a megkeresések a véglegesnek szánt adatkezelési tervek utolsó ellenőrzésére és a még kétséges pontok tisztázására.

Az OTKA - Élvtal pályázatok, a még nem túlzottan összetett DMP-vel⁷, számunkra is ideális gyakorlási, betanulási lehetőséget biztosítottak. Nagy öröm volt, amikor az NKFIH pályázatokon túl, az első Horizon és FP7 adatkezelési tervvel is megkerestek minket kutatók és azt tapasztalhattuk, hogy itt is releváns segítséget tudunk nyújtani. Ugyanakkor az is teljesen nyilvánvalóvá vált, hogy az európai pályázatok adatkezelési tervei nem kezelhetők rutinból, a kutatóknak és könyvtárosoknak közösen kell összeállítaniuk azokat.

6.3. Adatrepozitórium ajánló

Az adatrepozitórium ajánló volt a legkézenfekvőbb szolgáltatás, amelyet el szeretnénk volna indítani, hiszen ezt akár az általános publikációtámogató szolgáltatásaink közé is sorolhattuk volna. A publikációkhoz kapcsolódó, azokat igazoló datasetek repozitálása mellett, hogy egyre inkább pályázati, kiadói elvárás, a szerzőnek is alapvető érdeke. Így a publikáció és az adatcsomag is idézhető a kiadott DOI-k révén, ráadásul a két objektum azonosító össze is van kapcsolva, az adatcsomagra érkező hivatkozás számít a publikációnál is, és ugyanez érvényes fordítva is.

6 Kutatási adatkezelés meetupok – NKFIH-EKK-HUNOR szervezésében. Hozzáférés: 2021.05.30. <https://openscience.hu/events/kutatasi-adatkezeles-meetupok-nkfi-h-ekk-hunor-szervezeseben-10-exkluziv-alkalom>

7 Kutatási adatkezelési terv „OTKA” K_21, FK_21, PD_21, ANN_21, SNN_21 pályázatok benyújtásához. Hozzáférés: 2021.05.30. <https://nkfi.gov.hu/palyazoknak/nkfi-alap/kutatasi-temapalyazat-k21/palyazati-csomag/kutatasiadat-kezelesi-terv-k21-fk21-pd21-ann21-snn21>

A megfelelő adatrepozitórium kiválasztása mégsem triviális feladat. Nemcsak a kutatók barátkoznak még a feladattal, de az adatrepozitórium infrastruktúra is igencsak épülőfélben van, így bizonyos tudományterületek még nincsenek lefedve repozitórium szolgáltatással. Az intézményi adatrepozitóriumok ugyancsak gyerekcipőben járnak még Magyarországon, így azokra sem támaszkodhatunk olyan mértékben, mint a publikációk esetében.

Mindezeket figyelembe véve elsősorban a legmeghatározóbb pályázati, fenntartói és kiadói ajánlások alapján próbálunk repozitóriumot ajánlani a kutatónak. Ha ezek nem adnak semmilyen támpontot, a DataCite DOI szolgáltató ügynökség által összeállított Re3Data repozitórium kereső⁸ segítségével folytatjuk a keresést, ahol a szűkítő facetták segítségével juthatunk el a kívánt találatokhoz. Ha esetleg nem találunk megfelelő diszciplináris repozitóriumot, akkor egy megbízható és minden igényt kielégítő multidiszciplináris adatrepozitóriumot javasolunk, mint például a Zenodo, vagy a Figshare.

Arra is volt példa, hogy szó szerint vett adatrepozitórium nem állt rendelkezésre, viszont a szűk tudományterületnek volt egy szinte kizárólagos adattára, melyet megkerülni a láthatóság érdekében úgysem lett volna érdemes. Ezen esetben fontos volt a kutató és a könyvtáros közötti együttműködés, mert célzott adatrepozitórium keresése közben az említett adattár nem került volna a látókörünkbe, a kutató pedig nem tudta, hogy az említett adattár repozitóriumként is felfogható.

6.4. Chat az Eszköztár honlapon

Az SZTE Klebelsberg Könyvtár fő honlapján⁹ már használatban lévő chatalkalmazást frissítést követően a Szerzői Eszköztár honlapunkon is bevezettük öt különböző témakörben, amelyek gyakorlatilag lefedik a teljes szolgáltatási körünket:

- MTMT szerzői támogatás
- MTMT adminisztrátori támogatás
- Kutatástámogatás
- Publikációs támogatás
- Szerkesztőségi támogatás

Elsődleges célunk a chatszolgáltatással a kutatókkal való kommunikáció felélénkítése és közvetlenebbé tétele volt. Különös tekintettel arra, hogy az utóbbi időben számos új szolgáltatással bővült a portfóliónk.

Be kell ugyanakkor látni, hogy ennek a tájékoztatási „műfajnak” is megvannak a maga korlátai. Az érintett témakörök gyakran pontos, személyre szabott útmutatásokat, több körös konzultációt igényelnek, melyre más csatornák sokszor alkalmasabbnak tűnnek. Ebben a formában a chat leginkább „forgalomirányító” funkciót tölthet be. Mivel mindegyik témakörben való tájékoztatás speciális szaktudást igényel és egyetlen kolléga

⁸ Registry of Research Data Repositories. Hozzáférés: 2021.05.30. <https://www.re3data.org>

⁹ Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Kuno Könyvtára. Hozzáférés: 2021.05.30. <http://www.ek.szte.hu>

nem tudja ellátni egy-egy témában a teljes aktív chat időt, a szolgáltatás működtetése a rendelkezésre álló kollégák szélesebb körének bevonását teszi szükségessé.

7. Intézményi adatrepozitórium megvalósíthatóságának vizsgálata

Az elkészült megvalósíthatósági tanulmányban tárgyalt lehetőségeket összegezve elmondható, hogy a kutatási adatok repozitálása néhány éven belül elkerülhetetlenné válik a szegedi kutatók széles köre számára is. A tudományági jellegzetességeket és bevett gyakorlatot figyelembe véve azonban ez sok esetben nem egy intézményi repozitóriumban, vagy elsődlegesen nem ott fog megvalósulni. Bizonyos tudományágakban az adatok repozitálásának kérdése jóval előrehaladottabb állapotban van, mint másoknál, illetve egyes folyóiratok kiadói máris kész elvárásrendszerrel rendelkeznek. Ezekben az esetekben látható módon az intézményi repozitóriumnak csak másodlagos szerep juthat.

Azonban mindezen szempontok figyelembevételével is úgy gondoljuk, hogy lehet létjogosultsága egy helyi telepítésű, saját üzemeltetésű intézményi kutatási adatrepozitórium létrehozásának, hiszen egy ilyen rendszer lehetőséget biztosít a fent nevezett esetekben is a kutatási adatok másodlagos elhelyezésére. Ennél sokkal fontosabb azonban, hogy hiánypótló csatornát jelenthet az egyetem kutatói számára a kutatási adatok közzétételére azokban az esetekben, amikor erre nincs konkrét kiadói, szerkesztőségi elvárás és iránymutatás. Ezekben az esetekben a célokat szem előtt tartva jobb helyen lehetnek a kutatóink adatai egy saját üzemeltetésű, minőségbiztosított intézményi repozitóriumban összegyűjtve, mint szétszórva a világban ezerféle (ingyenes és fizetős) változó minőségű szolgáltatás között. Az intézményi adatrepozitóriumban gyűjtött adatok egyetemünk láthatóságát, presztízsét egyértelműen növelni tudnák a kutatási adatok kezelésének területén.

Mindezek miatt javasoltuk az SZTE számára egy intézményi kutatási adatrepozitórium létrehozását, az ehhez szükséges technikai-infrastrukturális és személyi feltételek biztosításával. A lehetőségek további tanulmányozása érdekében saját könyvtárunk számára pedig azt javasoltuk, hogy kerüljön kialakításra egy tesztkörnyezet, ahol a legígéretesebbnek tűnő Dataverse és/vagy Invenio RDM szoftvert alaposabban meg lehetne vizsgálni.

